

formation of pedagogical thinking, as a method of developing creative abilities and innovative thinking students in their professional training.

The article reveals the peculiarity of the formation of professional pedagogical thinking of future teachers through the use of methodology of design thinking. It is determined that the methodology of design thinking has a powerful potential for the development of creative abilities and innovative thinking of students. In analyzing the essence of the concept of "design-thinking" it is determined that it is considered as a methodology for solving engineering, business and other tasks, is based on a creative, not an analytical approach. The main feature of design thinking, unlike analytical thinking, is not a critical analysis, but a creative process in which the most unexpected ideas lead to a better solution to the problem.

Some methodological peculiarities of its use in the training of future teachers are revealed, and the decision process consists of three steps: information gathering: the definition of a problem that needs to be addressed; design (development): research and development of options for problem solving; choice: analysis and selection of one of several variants.

It is proved that the process of forming the pedagogical thinking of future teachers should be aimed at developing their design thinking as an instrument for solving professional pedagogical tasks in the context of the reform of the new Ukrainian school.

Key words: pedagogical thinking, design, design-thinking, professional training of future teachers, teaching methods in high school.

Подано до редакції 25.10.2017.

УДК 37.041-057.875:796

© 2017

Бондаренко В.В., Квак О.В.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Стаття присвячена дослідженню проблем планування, організації, керівництва та контролю результатів самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Автори розглядають самостійну роботу студентів як одну з форм активної навчально-пізнавальної діяльності, визначальним фактором професійного становлення.

У статті акцентовано увагу на дотриманні об'єктивних та суб'єктивних вимог в питаннях організації самостійної роботи студентів. Для поліпшення якості самостійної роботи з'ясувалася думка студентів щодо ефективності різних форм навчальної діяльності, ставлення до виконання завдань самостійної роботи, час, який вони на неї витрачають, проблеми, складність, кількість і трудомісткість в межах кожної дисципліни.

На думку авторів, подолати проблеми в організації та поліпшити ефективність самоосвітньої діяльності студентів можна за допомогою правильної мотивації, формування умінь та навичок самостійно здобувати знання та нових форм активізації самостійної роботи.

Ключові слова: самостійна робота, студенти, професійне становлення, навчальні предмети, проблеми організації, форми, умови..

Постановка проблеми у загальному вигляді... У сучасних умовах особливої ваги набувають питання визначення стратегії розвитку освіти, створення життєздатної системи безперервного навчання і виховання, яка б забезпечувала можливість підвищувати інтелектуальний, моральний та культурний рівень, професійне зростання та творчу самостійність майбутніх фахівців. На цих позиціях наголошують нормативні документи: «Державна національна програма «Освіта» («Україна у ХХІ столітті»), «Закон України «Про освіту», Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті та ін.

Зміни в системі освіти України передбачають подальшу інтеграцію в європейський освітній простір та заміну традиційного академічного навчання якісно новою системою спрямованою на розвиток пізнавальних інтересів, формування творчої особистості фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності, швидкого і якісного підвищення рівня професійної компетентності, яка відображає єдність його теоретичної та практичної готовності. Визначальним фактором професійного становлення, на думку багатьох дослідників, є систематична раціонально організована самостійна робота студентів, у ході якої активна позиція викладача спонукатиме їх активно включитися у самоосвіту [1, 3, 5, 6, 7]. Виконання завдань самостійної роботи формуватиме у студентів уміння мислити, аналізувати, враховувати умови, визначати завдання та вирішувати різноманітні професійні проблеми. Ця тенденція поширюється і на підготовку фахівців з фізичної культури.

У зв'язку з посиленням ролі самостійної роботи у процесі підготовки фахівців надзвичайно важливим для дослідження, як у теоретичному, так і в практичному плані стала проблема раціональної організації самостійної роботи. Щоб самостійна робота була результативною, її необхідно планувати і організовувати у поєднанні з іншими формами навчання. Вирішальним у цьому є ретельний відбір викладачами змісту та обсягу навчального матеріалу для самостійного опрацювання студентами. Відправною точкою у цьому є «Положенням про організацію освітнього процесу» у якому передбачено, що самостійна робота студентів має становити не менше 1/3 і не більше 2/3 загального обсягу часу, відведеного на вивчення конкретної дисципліни. Така кількість годин дає змогу розвивати пізнавальну активність, формувати самостійність як рису особистості, здатність до творчого розв'язання сучасних виробничих завдань, уміння приймати рішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Системний підхід в організації самостійної роботи студентів досліджувалися у роботах Г. Гнитецької, Л. Заякіної

та інших. Автори в своїх працях розглядали основні принципи, форми організації та методи, а також облік і контроль за цією навчальною діяльністю. Особливої уваги заслуговує обґрунтування значущості самостійної роботи у процесі формування особистості такими дослідниками, як: О. Астахов, І. Прокопенко, П. Підкасистий, І. Харламов та ін. Питання управління самостійною роботою студентів у позааудиторний час досліджували Л. Клименко, В. Шпак та інші. Самостійна робота як засіб та метод підготовки фахівців різних спеціальностей стала предметом досліджень Ю. Атаманчука, В. Буринського, О. Демченка, Л. Денисової, О. Королюка, Л. Крукевич, О. Іванців, Л. Наконечної, В. Наумчука та інших. Проблема організації самостійної роботи студентів знайшла відображення у роботах А. Алексюка, О. Євдокимова, С. Заскалети, П. Підкасистого, С. Кустовського, М. Смирнової І. Шайдур та ін.

Отже, питання застосування різних видів самостійної роботи, педагогічні умови та особливості її організації є актуальним предметом дослідження вітчизняних науковців, які обґрунтовано доводять її доцільність та значущість у процесі професійної підготовки фахівців різних профілів.

Формулювання цілей статті... Мета статті – дослідити специфіку і проблеми організації самостійної роботи студентів факультету фізичного виховання та визначити шляхи її активізації.

Виклад основного матеріалу дослідження... Концепція модернізації сучасної української освіти передбачає підготовку кваліфікованих, компетентних фахівців на рівні світових стандартів, соціально й професійно мобільних, конкурентоспроможних на вітчизняному, європейському і світовому ринках праці.

Ураховуючи потреби сьогодення, перед вищою освітою поставлене завдання навчити майбутніх випускників учитися та упродовж всього життя збагачувати свої знання і вдосконалювати свій досвід, аналізувати та використовувати їх у своїй професійній діяльності. Дослідженнями встановлено, що студентом засвоюється не менше 90% інформації якщо навчальний матеріал ним опрацьовується, самостійно виконуються завдання від його постановки до аналізу отриманих результатів [7, с. 18].

Самостійна робота студентів базується на принципах розвиваючого навчання, відбувається без безпосередньої участі викладача, але під його керівництвом. У процесі самостійної роботи реалізується основна функція навчального процесу – одержання студентом максимального обсягу знань, їх закріплення і перетворення у стійкі вміння і навички.

Для успішного досягнення поставленої мети необхідні планування і контроль зі сторони навчально-методичних структур вузу, викладачів, нормативне визначення об'єму і змісту самостійної роботи кожної дисципліни навчального плану.

Оптимізація організації самостійної роботи студентів можлива за умови дотримання певних умов: як об'єктивних, що включають матеріально-технічне, навчально-методичне, інформаційне забезпечення, так і суб'єктивних, що залежать від суб'єктів навчального процесу.

Матеріально-технічне забезпечення самостійної роботи студентів припускає:

- наявність необхідного аудиторного фонду, у тому числі лабораторій, читальних залів, методичних кабінетів;
- високий рівень оснащення лабораторій і кабінетів;
- достатню кількість робочих місць, оснащених комп'ютерами, наявність програмного забезпечення, вихід в Інтернет;
- забезпечення студентів необхідною для індивідуальної самостійної навчальної роботи кількістю інструктивної і нормативної документації.

Навчально-методичне й інформаційне забезпечення як важлива умова успішної самостійної роботи студентів включає:

- необхідну кількість навчальної літератури: підручники, навчальні наочні посібники, тексти лекцій на електронних носіях;
- наявність навчально-методичного забезпечення з організації і планування різних видів самостійної роботи студентів;
- наявність достатньої кількості варіантів завдань і методичних рекомендацій з їх виконання для організації індивідуальної самостійної роботи;
- наявність в достатній кількості наукових і науково-популярних періодичних видань.

Обов'язковою умовою організації самостійної роботи є звітність студентів перед викладачем про результати її виконання. У свою чергу викладачеві необхідно забезпечити чіткий контроль та оцінити її. Форми контролю можуть бути різними – усні або письмові; індивідуальні або групові, вибіркові або фронтальні та відповідати певним вимогам:

- максимальна індивідуалізація і систематичність їх проведення;
- розумне поєднання форм і методів контролю;
- системність завдань і наявність необхідного інформаційного і методичного забезпечення;
- наявність зрозумілих і доступних критеріїв оцінювання результатів самостійної навчальної роботи.

Зважаючи на те, що не всі аспекти ефективної організації самостійної роботи студентів досліджені, зокрема, проблеми самоосвітньої діяльності студентів факультету фізичного виховання нами було проведено опитування на 1-4 курсах у ході якого з'ясувалася думка студентів щодо ефективності різних форм навчальної діяльності, ставлення до виконання завдань самостійної роботи, час, який вони на неї витрачають, проблеми, складність, кількість і трудомісткість в межах кожної дисципліни та пропозиції студентів для поліпшення якості самостійної роботи.

Дослідження виявило, що позааудиторна самостійна робота є проблемною для 37 % студентів факультету фізичного виховання, а 60 % взагалі негативно ставляться до її виконання. На самостійну роботу у буденні дні студенти витрачають до 2-х годин, а у вихідні по 2,5 години.

Аналіз показав розбіжності у показниках за курсом навчання, місцем проживання, ступенем активності занять спортом та потребою у тимчасовому або постійному підробітку. Студенти, які навчалися на старших курсах, проживали у гуртожитках, витрачали час на тривале тренування та мали потребу у підробітку, переважно зазначали і меншу кількість часу на виконання завдань самостійної роботи. Серед причин, що заважають студентам виконувати завдання самостійної роботи було названо недостатність інформації та невміння шукати і працювати з інформацією.

У даному дослідженні були виявлені дисципліни, виконання завдань самостійна роботи з яких та підготовка до них потребувала більш тривалого часу.

На першому курсі найбільш трудомісткими, з точки зору виконання самостійних завдань є:

психологія – 54%;

біохімія – 50,4%;

теорія і методика викладання гімнастики – 48%;

теорія і методика викладання рухливих ігор і забав – 32%;

історія фізичної культури - 26%.

На другому курсі у число таких дисциплін потрапили наступні дисципліни:

українська мова (за професійним спрямуванням – 45%;

педагогіка – 42%;

теорія і методика фізичного виховання – 38%;

фізіологія людини – 36%;

основи наукових досліджень у фізичній культурі – 35%.

На третьому курсі найбільш трудомісткими виявилися наступні навчальні дисципліни:

теорія і методика фізичного виховання - 43% ;

інформаційні технології у професійній діяльності – 40%;

основи педагогічної майстерності – 38%;

фізіологічні основи фізичного виховання – 37% .

На четвертому курсі найбільш трудомісткими студенти визначили такі дисципліни:

вікова фізіологія і валеологія - 32% ;

сучасні фізкультурно-оздоровчі технології у фізичній культурі – 28 %;

основи підготовки у дитячо-юнацькому спорті – 28%;

організація і методика масової фізичної культури – 26 %;

засоби відновлення організму у руховій діяльності -25 % .

Як було зазначено раніше, для того, щоб ефективно організувати самостійну роботу, необхідно створити умови для її виконання. Результати дослідження свідчать про те, що серед труднощів, які студенти відчувають при підготовці до занять, найбільш значимими є «великий об'єм інформації» і «нестача часу». Це перша група труднощів. Можливо і те, що труднощі пов'язані з організаційними проблемами як самих студентів, так і викладачів, що відповідають за організацію самостійної роботи студентів зі своєї дисципліни.

Друга, досить вагома група труднощів, включає в себе такі причини, які заважають студентам при самостійній роботі:

- незрозумілий зміст завдання;
- відсутність методичних рекомендацій для їх виконання;
- високі вимоги викладача.

Перш за все, труднощі цієї групи пов'язані з методичним забезпеченням організації самостійної роботи.

Аналіз у розрізі навчальних курсів показав, що для студентів першого курсу найбільш значимими, з проміж усіх проблем, стали «незрозуміле формулювання завдань» і «високі вимоги викладачів» щодо виконання завдань самостійної роботи. Актуальною проблемою для студентів другого і четвертого курсів виявилася нестача літератури. Водночас для студентів четвертого курсу, як і для першокурсників, значною проблемою також є нестача літератури. Проблема великого об'єму інформації та відсутності часу на підготовку відзначили як незначну студенти третього курсу.

Визначивши проблемні точки в організації самостійної роботи студентів на факультеті фізичного виховання, потрібно відзначити найбільш ефективні, на думку студентів, форми самостійної роботи. Результати показали, що 23% опитаних назвали опрацювання конспектів (табл. 1.).

Порівняльний аналіз результатів дав можливість, в залежності від предмету, визначити розбіжність думок щодо форм самостійної роботи.

Таблиця 1

Відповіді на питання: «Які форми самостійної роботи студентів Ви вважаєте найбільш ефективними»
(у % від числа опитаних):

Варіанти відповідей	%
Опрацювання конспекту лекцій	23,3
Опрацювання навчальних підручників, посібників, словників	18,1
Підготовка рефератів	13,6
Робота з тестовими завданнями	11,2
Виконання ситуаційних завдань	10,8
Пошук відповідей на питання самостійної роботи	9,4
Опрацювання наукової літератури в бібліотеці	5,4
Підготовка есе, повідомлень, доповідей	4,4
Інше	0,8
Не дали відповіді	3
Всього	100

Аналіз організації самостійної роботи студентів буде не повним, якщо не проаналізувати у загальних рисах розподіл вільного, від занять, часу студента протягом дня. Так, в останній час багато студентів намагаються поєднувати навчання і роботу. З однієї сторони, постійний ріст прожиткових можливостей, з другої, все більш високі потреби сучасної молоді і високий рівень домагань заставляють шукати підробіток з метою отримання додаткових доходів.

Пропуски занять для студентів є не припустимі. Тим не менше, як показали результати опитування, третя частина респондентів у даний час мають підробіток. Аналіз показав, що найбільша частка студентів, що мають підробіток, на третьому і четвертому курсах. Частіше всього підробляють студенти, які навчаються на комерційній формі.

Як зазначалось, незалежно від наявності підробітку, студенти витрачають приблизно однаковий час на самостійну підготовку. Як показали підрахунки, в середньому упродовж дня студенти мають приблизно 5 годин вільного часу. Чим старші студенти, тим менше вони готуються до занять і тим самим у них менше залишається вільного часу. Результати показують, що у студентів, які мають підробіток, вільного часу у середньому менше всього на хвилину сорок.

Одним із завдань дослідження було в'яснити вплив основних видів занять студентів у вільний час. У таблиці 2 представлено розподіл відповідей студентів у вільний час.

Таблиця 2

Відповіді на питання: «Як часто в поза навчальний час Ви займаєтесь наступними видами діяльності»
(у % від числа опитаних)

Вид занять	Регулярно, часто	Достатньо часто	Інколи	Достатньо рідко	Майже ніколи	Не відповіли	Всього
Займаюсь за комп'ютером	40	39	13	6	2	0	100
Виконую домашнє завдання з навчальних дисциплін	27	36	19	10	6	2	100
Дивлюсь телевізор	17	24	24	18	11	6	100
Відвідую тренування	35	51	9	2	1	2	100
Відвідую нічні клуб	9	5	7	40	29	10	100
Відвідую музеї, театри	6	6	12	42	18	16	100
Відвідую бібліотеку	2	15	8	10	53	12	100
Спілкуюся з друзями	35	30	15	12	6	2	100
Читаю	10	26	37	17	7	3	100

З таблиці видно, що найбільшу кількість часу студенти витрачають на «блукання» у мережі Інтернет і, на жаль, не з метою отримання освітньої інформації. Як показують дослідження інших науковців, це характерно не лише для студентів факультету фізичного виховання, а і всієї сучасної молоді [4]. Студенти не так часто відвідують бібліотеку, читають книги, що на наш погляд, не сприяє інтелектуальному і моральному розвитку студента.

Певним позитивним моментом дослідження ефективності організації самостійної роботи серед студентів факультету фізичного виховання стали пропозиції, висловлені більшістю студентів. Студенти привертають увагу до великих обсягів самостійної роботи з деяких дисциплін, потребують вони і більшого часу на виконання деяких завдань, вказують і на посилення контролю з боку викладачів та передбачення у критеріях оцінювання зниження вартості самостійних завдань за невчасне їх виконання. Можна вважати, що подані пропозиції додатково вказують на перенавантаження студентів самостійною роботою, а значить і на якість її виконання.

Висновки... Ми схилиємося до думки, що самостійна робота студентів є важливим елементом їхньої професійної підготовки та забезпечує перетворення студента з об'єкта освітньої діяльності в суб'єкт.

Наше дослідження не охоплює усіх аспектів самостійної роботи і навіть, не в повній мірі, занурюється у проблеми її організації, однак така проблема існує і потребує вирішення.

З метою подолання організаційних проблеми ми пропонуємо наступні напрями поліпшення самостійної роботи студентів:

- формування спонукальних мотивів (зовнішніх і внутрішніх) до самоосвітньої діяльності. Зовнішня мотивація реалізується викладачем, у тому числі і через чітко окреслені терміни виконання завдань самостійної роботи і диференціацію критеріїв оцінювання в межах термінів виконання. Внутрішня мотивація передбачає зацікавлення студента результатами освітньої діяльності;

- навчити студента самостійно здобувати знання, формувати уміння та навички. Принцип педагогіки М. Монтесорі «Допоможи мені зробити це самому» повинен стати пріоритетом у здобутті педагогічної професії. Для цього варто запропонувати різні форми співпраці зі студентами (складання плану виконання завдань самостійної роботи, методичних вказівок тощо). В плані виконання завдань самостійної роботи важливо зробити їхній розподіл на оперативні та відтерміновані у часі. Методичні вказівки повинні націлювати студента на способи виконання завдань і розробляються вони до кожного завдання, а не загалом на розділ діяльності;

- пошук нових форм активізації самостійної роботи. Невід'ємною складовою частиною роботи викладача вищого навчального закладу є впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, використання Інтернет-ресурсів та популярних соціальних мереж у роботі зі студентською молоддю, що забезпечить формування уміння орієнтуватися в інформаційному просторі та активізує їх.

Використана література:

1. Балицька Т. В. Організаційно-педагогічні умови самостійної роботи студентів педагогічних університетів у процесі кредитно-модульного навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Т. В. Балицька; Луган. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – Луганськ, 2010. – 20 с.
2. Денисова Л. В. Гіпермедійне інформаційне середовище навчання як засіб професійної підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Л. В. Денисова; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К., 2010. – 22 с.
3. Картель Т. М. Самостійна робота студентів як умова їх професійного становлення / Т. М. Картель [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://bibl.kma.mk.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2006/50-37-13.pdf>.
4. Кучаковська Г. А. Застосування соціальних мереж в навчальній діяльності студентів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://conf.iitft.gov.ua/Images/Files/G_78_1417539443_file.Kuchakovska_Soc_78_1417539443_file.mereszi%20v%20navchanny_78_1417539443_file.docx.
5. Наумчук В. І. Професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури в процесі самостійної роботи зі спортивних ігор: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / В. І. Наумчук; Терноп. держ. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2002. – 19 с.
6. Пидкасистый П. И. Самостоятельная познавательная деятельность школьников в обучении: теоретико-экспериментальное исследование / П. И. Пидкасистый – М. : Педагогика, 1980. – С. 144-148.
7. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід : метод. посібник / О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : АПН, 2002. – 136 с.
8. Шимко І. М. Дидактичні умови організації самостійної навчальної роботи студентів вищих навчальних закладів: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / І. М. Шимко; Криворіз. держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг, 2003. – 20 с.

Бондаренко В.В., Квас О.В.

САМОСТОЯТЕЛЬНАЯ РАБОТА СТУДЕНТОВ ФАКУЛЬТЕТА ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Статья посвящается исследованию проблем планирования, организации, управления и контроля результатов самостоятельной работы студентов высших учебных заведений. Авторы рассматривают самостоятельную работу студентов как одну из форм учебно-познавательной деятельности, определяющим фактором профессионального становления.

В статті акцентовано увагу на спостереженні об'єктивних і суб'єктивних вимог в питаннях організації самостійної роботи студентів. Для покращення якості самостійної роботи вивчалися думки студентів про ефективність різних форм навчальної діяльності, ставлення до виконання завдань самостійної роботи, час, який вони на неї витрачають, проблеми, складність, кількість і трудомісткість в межах кожної дисципліни.

За думкою авторів, подолати проблеми в організації і покращити ефективність самоосвітньої діяльності студентів можна з допомогою правильної мотивації, формування умінь і навичок самостійно здобувати знання і нових форм активізації самостійної роботи.

Ключові слова: самостійна робота, студенти, професійне становлення, навчальні предмети, проблеми організації, форми, умови.

V.V.Bondarenko, O.V.Kvak

INDEPENDENT WORK OF THE STUDENTS OF THE FACULTY OF PHYSICAL EDUCATION: PROBLEMS AND PERSPECTIVES

The article is about researching the problems of planning, organization, management and control of the results of independent work of the students of higher educational institutions. Changes in the education system of Ukraine provide for further integration into the European educational space and the replacement of traditional academic education with a qualitatively new system aimed at developing cognitive interests, forming a creative personality of a specialist capable of self-development, self-education, innovation and rapid and qualitative improvement of the level of professional competence that reflects the unity of his/her theoretical and practical readiness.

The authors consider the student's independent work as one of the forms of active educational and cognitive activity and as a determining factor of professional formation.

The article focuses on the observance of objective and subjective requirements in the organization of the student's independent work. In order to improve the quality of independent work, the students' ideas about the effectiveness of various forms of educational activity, the attitude towards the tasks of independent work, the time they spend on it, the problems, the complexity, the quantity and complexity within each discipline were clarified.

The independent work will be effective if it is planned and organized in conjunction with other forms of learning, if the content and volume of educational material for the students' independent study is determined.

According to the authors, overcoming the problems in the organization and improving the effectiveness of the students' self-education can be done by the means of the right motivation, the formation of skills and abilities of independent acquiring knowledge and new forms of activating the independent work.

Key words: independent work, students, professional formation, educational subjects, problems of organization, forms, conditions.

Подано до редакції 20.10.2017.

УДК 377/378.014.6:005.6]:654-057.17

© 2017

Бородієнко О.В.

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ ОПЕРАЦІЙНО-ДІЯЛЬНІСНОГО КОМПОНЕНТА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКІВ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ЗВ'ЯЗКУ

У статті представлено результати експериментальної перевірки результативності розвитку операційно-діяльничого компонента професійної компетентності керівників структурних підрозділів підприємств сфери зв'язку (на прикладі керівників структурних підрозділів з продажу послуг зв'язку та обслуговування споживачів). Визначено динаміку розвиненості операційно-діяльничого компонента керівників, проаналізовано та проінтерпретовано отримані експериментальні дані на основі порівняльного аналізу емпіричних даних до та після формувального етапу експерименту.

Ключові слова: професійна компетентність, система розвитку, керівники структурних підрозділів, експериментальна перевірка, продаж послуг зв'язку, обслуговування споживачів, результативність.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Проблема дослідження теоретичних і методичних засад розвитку професійної компетентності керівників структурних підрозділів підприємств сфери зв'язку є надзвичайно актуальною та обумовлена наступними причинами: необхідністю забезпечення безперервного професійного розвитку даної категорії керівників, науково обґрунтованих підходів до його реалізації, впровадження відповідних форм організації та сучасних педагогічних технологій його здійснення, що дає змогу узгодити рівень професійної компетентності керівників, його здатність і готовність до постійного вдосконалення власної професійної та особистісної сфер із сучасними надшвидкими технологічними, економічними й суспільними змінами, що відбуваються; необхідністю через розвиток людських ресурсів сприяти інноваційному поступу підприємств сфери зв'язку, укріплення їх конкурентних позицій на ринку, більш швидкій адаптації до змінюваних умов зовнішнього середовища; необхідністю створення умов для розвитку сфери зв'язку в цілому як такої, яка не тільки забезпечує стратегічні інтереси та потреби державного управління, але є потужною точкою зростання національної економіки, забезпечуючи розвиток підприємницької активності, створення робочих місць, а також стимулюючи інноваційну складову в суспільному розвитку країни.